

YAŞADIĞI GİBİ ÖLDÜ!

Aynur ERDOĞAN

“Nasıl yaşarsanız öyle ölürsünüz... Bu kutlu sözün somut, yaşayan, herkesin ittifakla kabul ettiği bir tecellisiydi. Yaşadığı gibi göçtü. Hep yolda oldu ve o yol üzere menzile ulaştı. Aksini iddia edecek bir beşer yoktur” demişti, yazılarında alışık olduğumuz yazım hatalı kelimeleriyle, dostu ve ölümüyle büyük bir hüznü düşüğü Bahaddin Yıldız’ın ardından. Ölüm hüznünü ve idrakini hayatının eksenine oturtmaya çalıştığını bütün dostları bilir. Ama onunla yakın temasta bulunduğum yıllar boyunca Bahaddin Yıldız’ın ve bir de Cahit Zarifoğlu’nun dünyadan göçüşlerinin hüznünü mütemadiyen gözlerinde gördüm. Beşiktaş motorundan inip o evine gitmek için otobüse binmek üzere, ben evime yürümek üzere yolun karşısına her geçişimizde, Mustafa Şahin’in yazısında bize derinden hissettirdiği o Cahit Zarifoğlu sahnesini tasvir ederdi. III. Ahmet Çeşmesi’nin köşesindeki o buluşma sahnesi... Ve istisnasız her tasvirinde, Bahaddin Yıldız’ın sözü açıldığında olduğu gibi, gözlerinde o hüznü görürdüm. Hissetmekten manevi bir haz aldığı o hüznü... Sanırım Âkif Emre’den miras almayı istediğim en önemli değer bu hüznü oldu. Onun gidişiyile derinleşen ve anlam kazanan o hüznü... İslâm âlemine dair, uluslararası siyasete dair, İslâmcılığımıza dair, medyaya dair ve birçok entelektüel meseleye dair cömertçe paylaştığı birikiminin yanı sıra, en değerli olan, dünyaya, insanlara, olaylara, tabiata, tarihe bakışa mana ve derinlik katan, insanı çoğaltan, gönlünü genişleten, canlandıran o hüznü...

Kendisi de, Bahaddin Yıldız için söylediği gibi, yaşadığı şekilde öldü. Rahatsızlığını kimseye bildirmeden, kendi sıkıntılarını hiç dillendirmeden İslâm âleminin sesi boğulan mazlumlarının haberini vermeye çalışırken... Kalbi onların dertleriyle o kadar çarpıtı ki, ilkelerini, hakikat bildiğini korumak için o kadar çırpındı ki dar geldi bu fani dünya. Kanat vura vura kafesin muhkem demirlerini eritti ve en sevdiğine uçup gitti.

Şu yazdıklarımı görse sessiz kalırdı kalmasına da, insanı azarlayan o bakışı da her sözden daha etkili olurdu. Bu dünyadan göçmüş olmasına rağmen dosdoğru ve tutarlı duruşu sayesinde ne diyeceğini biliyorum: Kişiselleştirme, mücadeleyi, davayı ve canlı örnekliği öne çıkar! Affetsin bizi. Güçlü değiliz o kadar. İniltilerimiz, sızlanmalarımız bundan. Yine de, gücümüz yettiğince, onun davasını anlatmaya çalışarak aslında onu gerçekten anlatabileceğimizin de farkındayım. Çünkü onun kişiliğini de, hayat çizgisini de belirleyen davası olmuştu.

Kendisiyle tanışıklığımız 90’lı yılların sonuna denk gelse de asıl yakın temasımız Dünya Bülteni’nde tercüme ve röportaj yapmaya başladığım 2008 yılında başladı. Bu yazıda,

vefatına kadar dostlukla, arkadaşlıkla, muhabbetle örölü bu süreçte kendi anlama, kavrama yeteneğimle sınırlı olarak tanıyabildiğim Âkif Emre'den yazmaya çalışacağım. Benim için fazlasıyla zor olsa da -Asım Öz ve Cihan Aktaş'ın ikna edici telkinlerinin etkisiyle- “hayırlı bir girişim” olması ümidiyle yapacağım bunu.

Kendisiyle çalıştığım yıllar boyunca röportaj ve yuvarlak masa toplantılarını gerçekleştirirken medya işi yapmanın topluma dokunma sorumluluğuyla ele alınması gerektiğini öğrendim. Profesyonel meslek olarak gazetecilikle tanımlanamayacak olan Âkif Emre gerek gazete yazılarını yazarken gerek gündelik siyasete dair haberleri düzenlerken gerekse İslâm âlemini ve tarihini ele aldığı belgeselleri hazırlarken ulaşmaya çalıştığı “mutlak hakikat”in ilkelerine sadık kalmayı öncelerdi. Mutlak hakikat, ne mistik bir soyutlamaydı ne de sadece politik bir muhtevaydı onun için. Hayatın her alanının, her düşünsel faaliyetin, küçük ya da büyük her eylemliliğin doğrudan beslendiği dini muhtevaydı. Kendi ömrüyle şahit olduğu, eleştiri süzgecinden geçirerek pekittiği İslâmcılık, modern çağda bu “mutlak hakikat”e ulaşma ameliyesiydi onun gözünde. Medyanın cari işleyişiyle çeliştiği aşikâr olan söz konusu ilkelere bağlı kalarak iş yaptığı için ortaya çıkan çelişkiler, modern çağda Müslüman olmanın, Müslüman kalmanın da çelişkileriydi. Bu çelişkiler, birçok insanın ilkesizliğe, omurgasızlığa, çürümeye sürüklenmesine sebep olurken onun “mutlak hakikat”e ulaşma yolunda devamlı azimle mücadelesinin yakıtı olmuştu. İşte, bilme, öğrenme, gelişme gayreti de bu mücadelenin en önemli yoluydu.

Bilmek, bilgi, ilim, “mutlak hakikate” ulaşma yolunda hakikatleri inşa etmeliydi. Bu, bazen Müslümanların bugününü inşa eden tarihi bilgi, bazen gönül dünyamızı zenginleştiren manevi bilgi, bazen fikir ve düşünce dünyamızı oluşturan bilimsel bilgi olurdu. Onun sakin tabiatını dalgalandıran, gözlerinin çakmak çakmak olduğu anlar, kırıntı dahi olsa, hakikatin bilgisiyle buluştuğu anlardı. Sadece bilgi mi heyecanlandırır? “Güzel” olan karşısındaki diri ve şevkli hali onun gerçek tutkuları hakkında bilgi veriyor. Hakikatin bin bir görünümünün peşine düşen ruhu, gerek tabiatı gerekse insanın ürettiği sanat eserlerini temaşa ederken coşardı. Fotoğraf çekmek, resim çizmek ruhunu coşturan güzelliklere ulaşmak, dokunmak babında küçük çabalarıydı.

Bilim ve sanatın manevi değerlerden yalıtılmış seküler halinin tam zıddı olarak ilim ve estetiği yüce hakikate ulaşmanın yolları kıldığının en bariz göstergesi, özellikle batılı bilgi karşısındaki tutumuydu. Bilgi, bilim onun için bir anahtar gibiydi. Hakikat ufkunda bir kapı açacaksa işlevseldi. Batılı bilgiyi o yüzden bağlamıyla/olduğu gibi almaz, onun bizim hakikat dünyamızda hangi kapıyı açabileceğini düşünerek kendi fikir dünyasında eritirdi. Bilgi ve sanatın—sanat bilime göre daha kısıtlı olarak- evrenselliğinden hareketle Müslümanlar için, İslâmcılığımız için faydalı olduğu müddetçe hakikat imbiğinden geçirerek dağarcığında yer bulduğunu görürdünüz.

Bu yazıda İslâmcılık diyorum ama kelimeyi rahatça kullandığım da sanılmasın. Zira Âkif Emre de bu kelimenin son zamanlarda yaşadığı anlam daralmasının farkında olarak kullanırken rahatsız oluyordu. Kelimenin muhtevası kendi kafasında net ve sınırları çizilmiş olmakla birlikte medyada kullanıldığı bağlamlara itirazı vardı. Bu sebeple modern çağda Müslümanların modern dünyaya bir alternatif olarak ortaya koydukları siyasi ve fikri birikimi ifade edebilecek başka bir kavramlaştırmanın peşindeydi. Bu arayış sadece isimlendirmeye yönelik de değildi. İslâmcılığın bir yüzyılı aşkın süredir ürettiği “teklif”in bugünün gencine anlatılmasında yaşanan zorluğu acıyla hissedirdi. Yeni bir “dil”in üretilmesi gerektiğini düşünüyordu. Bu dil, ne 28 Şubat ve sonrasında yaşanan daralmayla mevcut siyasete teslimiyete ne de 1980’lerin mücadele ruhunun sadece siyasi eylemliliğe indirgenen sığ anlayışa dayanacaktı. Bu dil, İslâmcılık birikiminden hareketle yenilenmeyi, İslâmcılığın asli referanslarından beslenerek tazelenmeyi gerektiriyordu.

Son yıllarda İslâmcı dilde yaşanan daralma onu bir hayli üzüyordu. Her yazıyı kaleme alırken söylediklerinin birilerinde karşılık bulup bulmadığına dair bir endişeye kapılırdı. Ama yazmaya olan inancını, bazen sarsılsa da, hiç yitirmedi. Çünkü dediği gibi, çürüme de umut da hep olacak!

Yaşadığı son bir yıllık imtihanını sabırla verdiği yakınları şahit oldu. İşsiz geçirdiği bir yıllık süre içinde de ilkelerinden, dosdoğru duruşundan taviz vermedi. Haberiya’ta başladığında yaşadığı heyecanın sebebi de bir yıldır yaşadığı ataletle ilgili olmalı. Asıl yapmak istediği iş olmamasına rağmen internet haberciliğine geri dönüşüyle yaşadığı heyecana bir türlü anlam verememiştim. Haberiya’ta benim yapmamı istediği “Fikri takip” olarak isimlendireceğimiz toplantılara kendisinin de katılacağını söylemesi, beni hem şaşırtmış hem mutlu etmişti. Zira Dünya Bülteni’nde “DÜBAM Yuvarlak Masa Toplantıları” adı altında yıllardır yaptığımız toplantılara –Abdurrahman Arslan ve Ömer Laçiner’i davet ettiğimiz “Türk Entelijansiyası ve İktidar” başlıklı ilk toplantı hariç bütün ısrarlarıma rağmen katılmamıştı. Ve yine İslâm iktisadı ve İslâmcılık başlıklı yaptığım röportaj serisinde kendisiyle de konuşma isteğimi mütemadiyen geri çeviriyordu. Bunun sebebi, bittabi tevazuunun yanı sıra kendi iş mecrasında fazla görünür olmayı uygun bulmamasıydı. Şimdi Haberiya’ta, ben demeden, gerçekleştireceğimiz toplantılara katılma isteği beni şaşırtmıştı. Maalesef bunu yapmaya ömrü vefa etmedi.

Bu yazıyı, onun çok önemseydiği canlı bir örneklik teşkil etmesi için kaleme almış olmakla birlikte bir Âkif Emre güzellemesine dönüşmemesini de istiyorum. Çünkü Âkif Emre, hepimiz gibi, hataları, günahları, zaafı, eksiklikleri olan bir kuldu. Onun bu beşeri yönünün hesabını sadece ve sadece Allah görecektir. Bizim şahitliğini yaptığımız üzere ömrünü davası uğruna harcamış bu insanın taksiratını affedeceğine dair tam ümit taşıyorum (âmin). Diğer taraftan Âkif Emre’nin bu dava adamlığı yönü, yolumuzu ışıtaacak bir fener olabilir. O yüzden

eğer onun mirasına sahip çıkmak istiyorsak onun sorduğu soruların peşine düşerek başlayabiliriz buna.

Onun hayattayken görmezden gelindiğine dair hayıflanmak yerine bunun nedenini sorgulayabiliriz. Oysa kendisi, görmezden gelindiğinin ve sebebinin farkında olarak bu durumla barıştı. Bu durumdan şikayetleşmesi, bu durum onun kişisel çıkar elde etmesine engel olduğu için değil, İslâmcılığın asıl sorularının gündeme gelmemesinden dolayıydı. Bu sebeple onun neden görmezden gelindiğinin itiraf edilmesi, onun gerçekten anılmasını sağlayabilir. Bugün gelinen noktada İslâmcılık mı Müslümanlık mı yapılıyor, İslâmcılığın önerileri nasıl hayata geçirilir, modern dünyayla çelişkilerimizle nasıl başa çıkılır, İslâm âlemini sömürgeleştiren Batı ve değerleriyle ilişkimiz nasıl şekillenmelidir, yeni bir İslâmcı dil ve düşünce nasıl inşa edilmelidir vb. sorular gündemimize gelmediği müddetçe Âkif Emre'yi anmamızın çok bir anlamı olmayacak.

Onun Aliya'yı nasıl anmamamız gerektiğine dair ihtarında söylediği gibi, “ondan yarınlar bir ruh üfleyebilecek sinerji oluşturmak, Müslüman'ca bir duruşun koordinatlarını çıkarmak” amaçlanmadıkça anmak beyhude olacaktır. O nasıl yaşadıysa öyle öldü! Ya biz...

Not: Bu yazı UMRAN Dergisi'nin Temmuz 2017 / 275. Sayısında yayınlanmıştır.